

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în
Blaj.

Foai bisericească-politică.**Anul XVIII.****Blaj, 12 Decembrie 1908****Numărul 49.****Soartea școalelor noastre.**

II.

În cele până aci desfășurate, am pledat pentru susținerea școalelor confesionale. Întrebare grea este, cum să ne procurăm mijloacele de lipsă? Se recer bani și iară bani.

Să adunăm fonduri mari spre scopul acesta în interval așa de scurt și între împrejurările noastre grele, se pare cu neputință. Însă fără de ceva sfortare, de bună seamă nu vom putea ajunge la nici un rezultat îmbucurător.

Părerea mea este:

1. Unde numai se poate, școala confesională să se susțină din mijloacele proprii.

2. Unde nu sunt mijloace suficiente pe lângă toată truda de a însufleți poporul, să susțină el cu, mijloacele proprii școala confesională, acolo să se recurgă la ajutorul de stat.

3. Unde ajutorul de stat nu se poate dobândi, fiind în comună școala de stat, acolo să se deie ajutor sau dela Asociațiunea pentru

cultura poporului românesc, și carea astfel și-ar împlini cea mai frumoasă chiemare, sau să se adune fonduri spre acel scop dela inimile generoase și dela iubitorii culturii naționale.

Atari școale nefind multe, s'ar putea cu ușurință ajuta, și după a mea părere acestea sunt celea mai periclitate.

În multe comune să fie numai însuflețit poporul și el va susține din mijloacele sale școala confesională și pe lângă salariul ridicat.

Dar această lucrare de însuflețire trebuie începută neamănat.

E timp de iarnă. Nici protopopul și nici preoții nu sunt reținuți de ocupațiunile economice pentru a putea face aceasta.

Protopopii tractuali nesmintit să treacă din comună în comună, până le vor peronda toate în tractul lor și să cerce dimpreună cu preotul local totul ce se poate pentru însuflețirea poporului. Se constateze în fiecare comună puțința ori neputința susținerii din propriile mijloace. Să se constate în tot tractul, câte școale se pot susține din mijloace proprii, câte sunt avizate

la cererea de ajutor de stat, și câte nu pot dobândi ajutor de stat, și asupra acestora să ne concentrăm atențiunea cu deosebire, fiindcă acestea fără de a le întinde noi ajutor, le vom pierde necondiționat. În chipul acesta să ne câștigăm datele sigure, cât de tari suntem, sau cât suntem de slabi. Să se constate unde este lipsă de ajutorul național, care să se adune prin colectă.

Atât de puțin este acest lucru și totuși nu s'a făcut aproape nimic în această privință.

A stă nepăsători și pe mai de parte, ar însemna, că noi înșine ne voim perirea

Ioan Sonea.

La chestia fondului de penzionare.

Bine a făcut „Unirea” când a deschis discuția asupra acestei chestiuni, pentru că e o chestiune de cea mai mare importanță pentru preoții aplicați în păstoria sufletelor. Starea preoților deficienți și mai cu seamă starea văduvelor și orfanilor de preoți e foarte deplorabilă. Rari sunt preoții, cari să-și poată face ceva avere cu preoția și așa

FOIȚĂ.**Barca mea.**

Ia-mă, ia-mă, scumpă barcă,
Și pe valuri să mă duci:
Peste munți de apă'n spumă,
Tu bărcuță, să mă urci;

Să văd marea cum se zbate
În vârtej îngrozitor,
S'aud sunete de valuri,
S'aud tunete din nor.

Nu mi-e frică nici de vânturi,
Nici d'oceanul fioros;
Nu mi-e frică, neagră moarte,
Nici de spectrul tău hideș.

Fără frică străbat marea
Ridicându-mi fruntea sus:
Nu mă tem, căci a mea barcă
Este pieptul lui Isus.

Ioan Ferenc.

CUCUVAIA.— *novelă originulă a „Unirii”* —

Omul eră de-aci din sat. Dintăi a fost un copilandru tăcut, închis. Apoi crescū fecior mare. Slab, negricios, cu vesmintele strănse pe el. Din ochii lui suri mijeă pisma și răutatea și'n vâpăile lor ardea o sete. Nu și-a făcut prietini, n'a avut drăguțe. Știa carte și se ducea adeseori de-a casă prin satele vecine, pe sate depărtate, prin orașe.

Odată s'au trezit oamenii că vine, din drumurile lui, c'o femeie îmbrăcată domnește, cu părul încârligat, cu ghețe în picioare. Vine cu ea ș'o duce la el acasă. Șatât! Nu i-a vestit nime la biserică, nu i-a cununat popa, dar ei au rămas bărbat și nevastă.

Părinții lui muriseră de mult într'o boală fără de leac, ce stinsese multe vieți în sat. Feciorul a fost singur la părinți și aveă o avere bunișoară.

Dar totuși când Gavril Platog își deschise crijmă și pravălie, cât ce veni cu străina aceea. oamenii clătinară din cap: „A dat de bani Gavril. Vezi tu ce și-e omul dracului?”

N'a trecut o jumătate de an și Platog lăpădă straile românești, și se infundă în niște cartonuri subțiri, largi, aruncate pe el ca cu furca.

Popa la botez, iarna, n'a vrut să meargă să-i sfințească casa. Intăi că trăește necununat, al doilea că s'a apucat de negoț jidovesc. L'a făcut popa de batjocură? Bun! Să și'o însemne părintele.

N'a trecut o lună și moșia lui bădicul Ilie, fratele popii, ajunse la licitare. Părintele strinsese bani să-o iea, să-o dea înapoi fratelui. La licitare veni și Gavril Platog. Stă de-o parte și ascultă. Ochii lui mici, abia deschiși driveau urât și în vâpăile lor ardea o sete.

numai cu îngrijorare ne gândim la timpul, când vom fi neputincioși a ne împlini datoria și cu groază trebuie să ne gândim la eventualitatea, că vor rămâne după noi văduvă și orfani. De aceea e legitimă ocuparea clerului cu aceasta chestiune.

De altcum ne îndreptățește a ne ocupa cu aceasta chestiune și statutele fondului deficienților stabilite în sinodul arhiepiscopiei din 1899. În §. 3 al statulelor fondului stabilindu-se taxele, ce au să se solvească în favorul acestui fond, să spună în alineatul ultim: „Intervenind regularea congruei, taxa să demăsură în 2% după congrua și salariu.” — iar în §. 20 stabilindu-se evantul ajutorului anual din fondul deficienților, să spună, că aceea va avea valoare pe anii 1899—1908. — Acești 2 paragrafi ne arată, că cu sfârșitul an. 1908 să va face schimbare în administrarea acestui fond, și nu va fi cu supărare, dacă preoții, cari sunt cei mai interesați în aceasta, își spun părerea și dorințele lor.

Văd, că preste tot preoții sunt de părere, că la statorirea viitoarelor taxe să se ia în considerare toate venitele preoților, adică și venitele din parohie și întregirea dela stat, așa cum a cerut preoțimea din vicariat încă înainte cu doi ani, și cum înainte cu 10 ani a proiectat sinodul arhiepiscopiei, în §. 3 al statulelor fondului la alineatul citat mai sus. Aceasta o cere și dreptatea, ca fiecare să dea după puterile sale. De aci în colo aceasta va fi tare ușor, de oarece intervenind regularea congruei, să va egală încâtva și dotațiunea preoțimei noastre.

Intrebarea acuma e cât să se solvească în favorul celui fond și cum să se împartă ajutoarele lui?

Părerea aceea, că la primirea ajutoarelor din fondul de penziune să fim împărțiți

după evalueare, nu o află de norocoasă. Aceea, ca să se primească în statul preoțesc oameni cu evalueare mai puțină a fost o lipsă imperioasă pentru biserica noastră. Las, că mulți au folosit aceasta lipsă de un mijloc de câpătuală, dar că biserica noastră a avut lipsă de cursul bienal, aceea nu să poate trage la îndoială, și biserica a avut mare folos din asta, pentru că prin asta a putut păstra credincioșii din parohiile mici și slabe. De aci încolo, dacă să îmbunătățește soarta preoțimei, să va putea cassa cursul bienal și peste vre-o 20—30 ani vom avea numai preoți deplin evalueați. Părerea mea, e, că atunci când e vorba de așezarea între deficienți a unui preot să nu se cerce câte clase a avut, ci numai, că a slujit biserica, și tot așa când e vorba de văduve și de orfani să se aibă în vedere numai aceea, că au rămas în nefericire după un slujitor al bisericii. La oaltă servim cu toții, aceeași biserică o slujim, — și dacă statul face deosebire când ne întinde ajutorul său, să numai mărim și noi deosebirea și amărăciunea.

Alteceva la solvirea taxelor. Dela cel ce primește mult, mult să se ia, dela cel ce primește puțin, mai puțin să se ia. Să se stabilească procente anumite după toate venitele, și, natural, că dacă cineva are venit mai mari, și suma pe cere o dau procente e mai mare. Bine să se noteze, că aceea, să fie sume mai mari și mai mici, va fi numai până când între contribuabili sunt și moralități, după aceea încetează de sine aceasta diferență.

Nu află de norocoasă nici părerea, că pensionarea să se dea după anumiți ani de serviciu și în proporție cu anii de serviciu. Adevărat, că la toate fondurile de penziune ale statului e așa, dar nu află de corect. Eu cred, că norma generală în privința

aceasta ar trebui să fie, că cineva numai atunci să poată fi pensionat, când a ajuns în imposibilitate absolută, de a-și împlini oficiul, fie aceasta după 4—5 ani, fie după 40—50 ani de serviciu, și aceasta pentru că fiecare om e dator să muncească până când poate, dar nime nu poate fi silit să lucreze atunci când îi lipsesc puterile spre aceasta. De sigur, că nu e nici un preot, care să nu dorească a-și serba iubileul preoțesc de 50 ani, încă fiind în fundatiune dar câți ajung aceasta etate? Și apoi unii la 60—70 ani sunt în putere ca să își împlinească oficiul, alții nici la 10 ani nu mai au puterea de lipsă. Nici unul din noi n-am dori să ne pierdem vederea, sau auzul, — ori să ne pierdem vre-un membru, ori să fim loviți de gută la vre-un membru, ori la creier, ci întregi să ajungem până la vremea, când ne va chema Dumnezeu la sine. Dar câte nu sunt cazurile de astfel de nefericiri? Și dacă legile civile sunt reci față de astfel de nefericiri, noi preoții nu trebuie să fim așa. Când vre-unui frate de al nostru i-se întâmplă vre-o astfel de nefericire, care îl face vrednic de toată mila noastră, cu drag trebuie să-i întindem ajutor, fără a întrebă câți ani de serviciu are.

Și câți dintre noi ar vrea să lase după sine văduvă tină și orfani mititei? Și oare e de vină cel ce moare, ori nefericirii rămași în urmă-i, că nu a împlinit anumiți ani de serviciu?? — Iată de ce nu ar trebui să legăm pensionarea de anumiți ani de serviciu!

Și acum să-mi spun părerea, cum cred eu, că ar fi cu cale să se demăsure taxele la acest fond, în caz că se regulează congrua. Celea 2% prevăzute în statutele fondului mi-se par și mie prea puține pentru lipsele celea mari. — Eu cred, că ar fi bine, dacă fiecare preot timp de 10 ani de aci

Când a văzut că licitarea ajungea spre sfârșit, sări de-odată ca mușcat de șarpe, și începă să urce prețul. Dar popa nu să dă. De câte ori crișmarul spunea o vorbă, era gata cu răspunsul: dădea mai mult. De la o vreme însă părintele începă să asude. Nu avea bani mai mulți. Gavril Platog însă rămase liniștit.

— „Ce vrei tu, măi Gavril, de te bagi așa pe om? Ce ai tu cu mine?” Zise popa mâniat și năcăjit.

— „Dar dă ce ai cu mine dacă-s cununat ori ba?” Răspunse acesta zimbând cu răutate.

Și averea bădicului Ilie, a rămas crișmarului. Mare avere, vre-o treizeci de jugăre.

De aici în colo Gavril Platog avea mult de lucru. Când numai să apropiă năcazul pe capul vre-unui om, el simțea cu zile înainte. Și nu numai la el în sat, ci și în satele vecine. Atunci ochii lui căpătau o lucire deosebită, nu mai avea astîmpăr, ca o fiară ce a mirosat prada în apropiere. Sătenii de multe ori nu știau nimic. Nu știau că cutare e în mare strimtoare de bani, că pe cutare vine licitarea. Dar dela o vreme cât ce-l vedeau pe Gavril neliniștit, eran convinși că are să se întâmple o nenorocire.

Și atunci unul mai bun de gură i-a zis „Cucuvaia” și în vreme de o săptămână tot satul îi zicea astfel. Acasă crijma și bolta îi mergeau bine. Mai ales crijma. Străina

aceea pe care o aduse să pricepea de minune la toate.

Gavril să togmiă, să înțelegea pe afară cu oamenii. Când avea să pună mâna pe ceva, parcă i-se deslega limba, parcă o căldură mare îi cloceia la inimă, parcă era omul cel mai bun și mai umilit din lume.

— „Vezi, frate Gheorghe, eu nu sunt om rău. Eu te împrumut. Numai nu cu atâta cât ceri. Patru sute de zloți f-s bani. De unde să-mi plătești dta banii aceștia în doi ani de zile. Ci două sute. Atâta da. Atâta chiar acum pot să-ți dau.” Și pe coarda asta o bătea mereu, ar fi vorbit o săptămână întreagă, numai să ajungă la aceea ce doria: să-i împrumute omului atâta cât cerea, însă cu dobândă cât mai hotască.

Dacă omul să codea mult, îl ducea în crișmă și să apucau amândoi de băut. Omul sărac, dornic de vin, bea să-i ajungă pe un an, bea în cinste, și făcea învoiala cum o doria crișmarul.

Când să adună vitele oamenilor pentru dare, Gavril cumpăra câte douăzeci—treizeci de capete pe un preț de nimic, le ducea apoi și le vindea, câștigând mulți bani.

Pământuri cumpărase aci în sat o grămadă, în satele vecine asemenea.

Treceau ani după ani și oamenii începă să uite cine a fost Gavril Platog, cine-i femeia cu care șade. Ei știau acum de Cucuvaia, și simțeam tot mai tare, tot mai greu, cum îi strânge mâna lui cu ghiare, de gru-

mazi. Când vorbeau cu el îi ziceau domnule, crișmărita era doamnă și copila lor, de vre-o doisprezece ani, era domnișoară.

Dela o vreme Cucuvaia încetă cu cumpărările. Să apucă de pări și să părăni întregi cu câte zece oameni deodată, până-i arunca pe drumuri.

Sătenii începă acum să blastăme rău cu lucruri sfinte și cu toate pedepsele lui Dumnezeu. Unii mai credincioși plăteau popii slujbe, ca Isus Hristos și Maica Preacurată să-l potopească, să-l stângă, ori, cel puțin, să-l ducă de pe capul lor. Alții să mulțumeau ca în căsile lor sărace să-și plece genunchiul, sara și dimineața, și să ceară dela Dumnezeu pedeapsă.

Căci toate pările lui erau nedrepte, și toate le câștiga. Vre-o douăzeci de familii își luară traista în spate, băta în mână, și plecară în lume.

Dar lui Gavril nu-i păsa de nimic. Nu-i cădea greu nici când oameni îl încunjurau ca pe un lucru necurat. El se strămbă într'un suris de răutate și-și vede de drum. Și avea multe drumuri acum: când la moșie aci în sat, când la moșiile din satele vecine, când cu buțile după spir. Rămase tot așa de slab, de uscat, părea, că nici îmbătrâni nu poate.

Fata îi crescuse mare, înaltă, uscată și ea ca o umbră. Pe vremea aceasta crișmarul începă să se certe cu muierea. Întâi rar, apoi tot mai des. Pe urmă ajunseră la bătaie.

incolo să dea fondului 10 %, iar după aceea câte 2 % din venitele sale (venitele parohiei și întregirea dela stat). Cei ce se vor preoți de aci încolo, iarși în 10 ani vor da 10 %, și după trecerea lor 2 % din venite. Determin timpul de 10 ani, pentru că în atâta timp din celea 10 % am ajunge la un fond așa de frumos. încât s'ar putea da pensuni cinstite. În 10 ani fiecare preot și-ar da salariul pe un an și asta nu va fi prea mare jertfă, — gândindu-ne, că așa vom fi pe deplin asigurați la vreme de neputință și în caz de moarte familiile nu ne vor rămâne în mizerie. De altă parte în cei 10 ani dintâi va fi mai ușor și pentru începători să solvească, pentru că n'au prunci de școală. E adevărat, că cei mai înaintați aproape toți au prunci de școală, dar și aceea e adevărat, că cei mai înaintați și dacă au sperat, dar nu au contat la congruă, pe când începătorii pășesc în viață contând la congruă. Altcum dau din banii, pe cari li capăt, fără să fi contat la ei, și altcum din banii la cari am contat. Și apoi greutatea, ce o vom simți la solvire, va fi compensată prin liniștea, cu care privim la viitorul nostru și al familiilor noastre.

Făgăraș, 28 Nov. 1908.

Octavian Popa.

Platitudini. Gazetarul Russu-Abrudeanul dela ovreescul „Adevăr“ din București, ca să mărească tirajul ziarului, a fost la noi și a luat câteva interviuri cu somitățile politice: Dr. Ales. Mocsonyi, Mitrop. Mețianu și Partenie Cosma. Dl Cosma, cu aerul ce și-l dă totdeauna, a ținut și acum să se facă *wichtig*, pe când în realitate n'a dovedit decât că e superficial, ca să nu folosim alt adiectiv mai potrivit. Știind cu cine are de a face a început îndată pe tema confe-

sională. Crescut în școala celor cu Vechia Mitropolie a început îndată a spune, că Curtea din Viena „ca să paralizeze pe vecie puterea elementului românesc din Ungaria și Transilvania, l-a divizat în două părți, în uniți și neuniți, adică în catolici de ritul grecesc, cum se numesc acum, și în ortodoksi.“

Deodată doue neadevăruri: Curtea din Viena n-a ținut la divizarea Românilor prin unirea cu Roma și de fapt la 1700 s'au unit toți Românii și numai intrigile bizantine a desunit o parte din ei. Și apoi care român unit să numește catolic de ritul grecesc? dacă alții ne dau numirea aceasta, nu urmează, că e corectă și că am acceptat-o. Doar ungurii nu ne numesc Oláh, și cu toate aceste nu cred, că dl Cosma ar spune despre sine, că e valah.

Continuând platitudinile dsa spune: „Prelații uniți... nici chiar în cele rituale nu se conștă cu ei (cu cei neuniți), deși ritul este același cu cei romano-catolici sau latini, însă se consfătuiesc mereu în conferințe sau sinoade arhieresti, și în afaceri, cari privesc însuși autonomia lor, ceea ce n-ar fi permis, chiar după actul unirii.“

Ei, ați văzut minunea? dl Cosma apărând unirea contra transgresiunilor prelaților uniți! cu toată recunoștința ce-i datorim, să ne îngăduie să-i declarăm, că a spus iarăș neadevăruri.

Când adică prelații neuniți au invitat pe ai noștri la vre-o consfătuire în cele rituale? a fost lipsă doar să se modifice ritul grecesc? noi nu știm nimic! Atâta știm, că prin actul unirii ne-am legat cu trup și suflet de așezămintele bisericii grecești, și legătura aceasta am întărit-o prin manifestul dat cu prilejul jubileului de 200 ani, pe care l-am săpat și în marmură și l-am așezat în biserica Catedrală din Blaj, ca să fie un vecinic memento pentru tinerile generații,

ce se perindează în institutele noastre culturale. Noi știm, că preoțimea noastră luptă contra liturgii negre, introdusă de preoții neuniți din Bănat, în care nu este consacrare. Știm, că Conciliul provincial al III-lea celebrat în Blaj la 1900 a declarat absoluta independență de ori care altă biserică și a permis arhierilor ei numai de a conlucra cu cei latini în cestiuni, cari se referesc la interesele generale ale Bisericii catolice din Ungaria și în cele comune ale Provinciei noastre cu Biserica catolică.

Le-a știut dl Cosma acestea? dacă nu le-a știut, pentru ce face declarații asupra chestiunilor, pe cari nu le cunoaște, sau doară numai spre a dovedi, că e superficial, ori, că-i place a cleveti asupra Bisericii unite?

Și într'un chip și într'altul se face de ris acum la bătrânețe, când oamenii vorbesc mai puține și se gândesc și la suflet.

Dacă și oameni de poziția dlui Cosma țin astfel să alimenteze bunele raporturi între uniți și neuniți, atunci de bună seamă, că prelații noștri, nu vor merge nici când alături cu cei neuniți, că *nu pot!*

Congrua și autonomia. — În ședința camerei din Vinerea trecută, ministrul Apponyi a făcut următoarele enunțiațiuni foarte importante în privința congruei și a autonomiei:

— „Ce privește congrua clerului catolic — înțeleg sub aceasta extinderea și asupra lor a §-lui XIV din 1908 — vreau s'o prezint în forma unui proiect de lege novelară, asupra căreia guvernul a căzut deja de acord. Novela aceasta va fi prezentată încă în acest an Camerei în sensul, că venitele întregitoare congruale să între în vigoare retroactiv: delu 1 Ianuarie 1908.“

Ce băta! Alergau argații s'o scoată pe crișmărița din ghiarele lui Gavril.

Și odată, într'o noapte, femeia bătută, cu părul despletit a plecat și nu s'a mai întors.

De atunci Gavril s'a făcut și mai rău. Milă nu mai întâlnește omul ce-i cădea în mână. O sete nebună de-a face rău li umplu, ca un venin tare, inima, i-se strecură prin toate vinele, și de-ar fi avut limbi multe ar fi șuerat ca șerpilor. O neliniște mare îl cuprinsese de atunci, așa că n'o putu ascunde înaintea oamenilor.

Și sătenii se sfătuiau: „Măi să credeți, că n'a fost lucru curat între el și spălătura aceea. Unii zic, că în noaptea când a fugit ea, Cucuvaia s'a luat după dânsa s'o aducă înapoi. Dar n-a putut-o prinde. Și de atunci i-tot frică de ceva. Se uită întrebător la drumeti, și mai ales schimbă fețe cât ce vede vre-un străin, vre-un nădrăgar prin sat. Să vedeți voi, că nu-i lucru curat!“

Gavril Platog începuse dela o vreme să doarmă rău nopțile. Ieșă tiptil, de multe ori în curte, cercetă în toate părțile. Apoi ieșă iepurește în uliță, ascultă ținându-și răsuflarea, apoi intră iar în casă.

La vre-o două luni după ce fugi crișmărița veni înștiințare la toate primăriile, să se ferească oamenii, că umblă bani falsificați. Li-se dau și semnele de pe cari li pot cunoaște.

Gavril de atunci se liniște iarăș. Dar

o liniște care-ți făcea rău. Așa eră Platog acum, ca și când ar fi dintr'o bucată de piatră sură. Iși purtă mai departe pările cu oamenii, dar nu se sfădeă, nu înjură, ca mai înainte. În fața, în ochii lui nu mai eră nici o mișcare, nici o trăsărire. Ochii păreau că-s două globurile de ghiată sură.

Noaptea însă se odihnea și mai rău ca înainte. Tresărea la o suflare de vânt, i-se ridică părul în cap la vre-un zgomot mai mare, și țipetele paserilor de noapte îl înțepau cu săgeți ascuțite. Se sculă de multe ori, și prin întunecare desfăcea o podea. luă ceva greu, ieșă afară, se strecură în grădină. Târziu venea asudat în casă, luă dintr'alt loc pachete mari, și le târă în grădină. Se culcă apoi. Dar nu peste mult se ducea iar și aducea îndărăpt tot ce-a dus. Și aceasta ținea acum nopți de-arândul. Dimineața însă eră liniștit. Incet-incet se străcură în el o slăbiciune, îi părea că ametește, dar nu se lăsa.

Când se zbuciumă astfel avea chiar o pără cu un om din sat, cu Gligoraș, pentru două jugăre de pământ și o sută de zloți.

Sătenii l-au sfătuit: „Măi Gligoraș cearcă de te impacă. Nu te pâră cu poama dracului, că te frige!“ Dar acela eră un om dintr'alt lut zidit. A strâns odată din pumni, a dat din cap și a zis: „Lăsați-l numai pe mine.“

Când să se termine pără, și când să câștige Cucuvaia, Gligoraș s'a dus la el acasă.

— „Domnule, dta faci iarăș o nedreptate.

Crișmarul nu zise nimic.

— „Domnule Dta te-ai dat de partea dracului. Crișmarul nimic. Atunci Gligoraș să înțepeni înaintea lui, și îl priviă nelndurat din ochii lui de oțal.

— „Nici un domn mai mult! Tu ești un mișel măi Gavril, un mișel care ne-a necinstit satul. Ești hoț, ești tâlhar! Așa te-a învățat tată-to fie ertat? Așa te-a învățat mamă-ta — fie ertată? Ho! nu schimbă fețe, nu te mânia că eu știu tot. Alții nu știu, dar eu știu tot. Așa să-mi ajute Dumnezeu.“ Apoi să apropie de tot de Gavril, îl prinse de piept, i-să uită în ochi:

— „Di ce te-ai apucat să faci bani?“

Platog păli, se clatină, apoi de-odată ochii îi scânteiară ca și când ar boldi în ei capătul unui fulger, și se aruncă asupra lui Gavril.

Dar acesta îl strânse de-odată în brațele lui de oțal: „Ho cucuoane, ho nenorocitele, ho rușinea părinților tăi și blăstămul satului, ho că-ți astup gura cu banii cari i-ai fabricat“.

Acela se muie de-odată. Ochii i-se stânsă, sudorile morții par'că, îi înceară fața și fruntea.

— „De unde ști?“ gemu cu glasul stâns.

— Dela primărie, — răspunse acesta.

(Va urmă).

— „Deodată cu aceste proiectul de lege privitor la crearea autonomiei catolice, care este deja gata și asupra căruia guvernul a căzut de perfect acord.“

O întrebare acum: nu ar fi lucru cu-minte, ca preoțimea, în interesul ei bine-preciput, să depună *măcar jumătate* la fondul văduvelor ori al deficienților, din aceasta sumă foarte mare, care le vine de-a-dreptul, fără să fi contat cu siguranță la ea?

CORESPONDINȚE.

Iubileul Majestății Sale.

Beiuș, 3 Dec. n. 1908.

Ilustritatea Sa Prea Sfințitul Domn Episcop Dr. Dimitrie Radu, aflându-se în afaceri școlare și bisericesti de mai multă vreme la Beiuș. În 2 Decembrie, ziua aniversării de 60 de ani de domnie a Majestății Sale Împăratului și Regelui apostolic Francisc Iosif I. a servit asistat fiind de întreg corpul profesoral dela gimnaz, o înălțătoare slujbă arhierescă.

Biserica parohială gr.-cat. din loc eră tixită de tinerimea școlară dela toate institutele românești de creștere și învățământ, și de un ales și numeros public românesc, care de asemenea s'a grăbit să fie de față la acest rar și sărbătoreț act.

Sub sfânta slujbă Prea Sfinția Sa a tuns întru cetet pe profesorul Dr. C. Pavel și pe teologul absolut Paul Szilágyi.

La sfârșitul slujbei s'a cântat Doxologia cea mare, iar Prea Sfinția Sa a înălțat rugăciuni către Părintele vieții pentru sănătatea și îndelunga stăpânire a Majestății Sale terminând cu cuvintele: „Preaînălțatul și prealuminatul împărat și rege apostolic al nostru, Francisc Iosif I. întru mulți ani să trăiască!“

Și un zguduitor „Să trăiască“ izbucni din piepturile tinerilor odrasle ale neamului nostru și din ale distinsei inteligențe de față.

Tot din acest prilej Ilustritatea Sa a trimis Majestății Sale o lungă depeșe de felicitare, în care după ce dă expresiune omajului de nestrămütata fidelitate și de cel mai profund devotament, atât în numele Prea Sfinției Sale, cât și al clerului și poporului credincios din eparhia Oradana: imploară grația împărătească și regească asupra poporului românesc, cerând dela Dumnezeu darul cel ceresc pentru prosperitatea și îndelunga viață a Majestății Sale, spre fericeirea tuturor popoarelor puse de Providința dumnezeiască sub sceptrul glorios al Habsburgilor.

Dela Orade.

— Raport special. —

2 Decembrie n. 1908.

Cred, că mulți vor fi cunoscând, nu numai după nume, ci și din văzut, seminarul român gr.-cat. din Orade, — Leopoldianul, pe carele l'a donat Românilor împăratul Leopold II. la anul 1792, în semn de recunoștință pentru credința și alipirea lor către tron. De atunci aproape la o sută de tineri se cresc în tot anul în acest institut.

Edificiul principal, — ridicat cam la mijlocul seclului trecut, — e un edificiu

mare cu un etaj, lung întins pe lângă o stradă, la colțul acesteia lipindu-se strâns de o biserică frumoasă, pe cum se lipește o fică de sânul mamei sale. Dela biserica aceasta, numită și „seminarială“, dealungul unei alte străzi un părete aproape de trei metri înalt și mai multe sute de metri lung închide de către stradă curtea și grădina seminarială. Intratul în edificiul principal încă cu un jumătate de an înainte de aceasta eră peste niște trepte ridicate și eșite afară din zid în stradă, astfel din depărtare deja bătătoare la ochi. — În lăuntru o curte largă și frumoasă, în formă de cvadrat și jur împrejur sădită pela margini cu arbori: aciași și castani; în partea de către intrat cu o păduriță frumoasă de platani și altfel de arbori: peste vară locuință plăcută paserilor cântătoare și adăpost umbros pentru tineri în timp de recreație. În partea stângă a curții — privind dela intrat — o aripă de zid, lungă, sub unghiu drept eșită din edificiul principal, parter numai și cu un acoperiș de șindilă, petecăcios și undulant: semn al vremilor, ce au trecut peste dânsul. Și iată că acest edificiu învechit și scund, carele pe dinafară nici nu sâmână bine a locuință de oameni, propriaminte acesta a fost așa zicând altarul seminarului mai bine de o sută de ani. — Acolo adevă petreceau tinerii din zorii dimineții până seara târziu; acolo învățau și să rugau; acolo puneau basa unui viitor plin de speranțe. Mi-aduc aminte încă cum studiau în chiliile scunde și întunecoase ale acestui zid, lângă niște mese incolore și zbeute de prav secular. Ce să zic? Multe plumăni s'or fi stricat — nu-i vorba — în acele chilii nesănătoase și lângă mesele acele prăvoase, dar nici aceea nu sâ poate nega, că multe caractere bune s'au încheșat și mulți tineri s'au format oameni de treabă tot în acel loc. Mulți ochi s'or fi slăbit și chiar întunecat lângă lumina de său, ce abia licăreă tinerilor seminariști seara și dimineața la învățat, dar și aceea-i adevăr, că și minți multe s'au luminat tot pe lângă aceea zare modestă. S'or fi întâmplat abunăsămă și apucături copilărești și greșeli, dar și aceea fi sigur, că multă muncă serioasă și diligență s'a pus între păreți aceia învechiți în timp mai bine de un secol. Câte cugete și propusuri bune, câte idei nobile s'au născut, câtă sâmânță bună s'a sâmănat și a răsărit în acel loc! Inteligența de până acum a diecezei orădane — rea, bună, cum a fost și cum e astăzi, în mare parte ea este produsul seminarului din Orade. Iată pentru ce parcă te cuprindeă jale, când abia cu un jumătate de an înainte de aceasta priveai dirimarea mai bine zis: surparea acelor păreți sfinți, cari au fost mărturia mută a muncii serioase și neobosite a atâtor tineri români în restimp de peste o sută de ani. Da, păreții aceia s'au surpat sub povara timpului, dar numai pentru că în locul lor să se ridice alții noi și mai falnici. Astăzi înfătoșarea seminarului de Orade, atât pe din afară, cât și pe din lăuntru, în multe privințe este schimbată. Din afară, dela stradă treptele-i ridicate și izbitoare au dispărut, va să zică retirând înaintea gustului modern, au făcut câțiva pași îndărăpt și s'au ascuns în zid, carele acuma renovat fiind cu totul, azi cu dreptul să poate numără între cele mai frumoase zidiri ale Orăzii. În lăuntru, în locul zidului învechit din curte, acum stă un edificiu din

fundament nou și cu etaj, în înălțimea edificiului principal dela stradă și în legătură cu acela. Jos în parter se află prânzitorul tinerilor, culina, pâneria și scaldă; toate aranjate după recerințele moderne. Din tinda prânzitorului treptele conduc în etaj, pe un ambit larg, luminos și cu priveliște frumoasă către răsărit spre dealurile Orăzii. Din acest ambit se deschid salele înalte, spațioase de învățământ, unde petrece tinerimea timpul de studiu, la mese nouă, seara lângă lumină electrică. Salele de dormit ale tinerilor sunt în zidul vechiu dela stradă. Tot acolo se află locuințele superiorilor, sala morboșilor și sala de primire.

Iată așa prospităză azi seminarul „Leopoldian“ din Orade, în parte rennoit și în parte rezidit de nou. Toate acestea din grația marelui episcop, de pie memorie: fost *Mihail Pavel*, carele încă înainte de moartea sa s'a îngrijit ca tinerimei, speranței viitorului, să-i gătească o locuință frumoasă și corespuzătoare în seminar. Ideea lui nobilă numai acum la câțiva ani după moarte-i s'a putut realiza prin interesarea binevoitoare și prin stăruința actualului episcop, sub cărmuirea căruia în decurs de 5—6 ani până acum s'a rezidit frumoasa rezidență episcopescă, s'a clădit și instruat — din buzunarul episcopului Radu — noul zid al preparandiei din loc, s'a ridicat frumosul castel de Beiuș, iar acum seminarul domestic.

Seminariștii mai deunăzi au ocupat salele zidului nou. Să dea bunul Dumnezeu, ca rennoit fiind acum seminarul în zidul său, și tinerimea dintre păreții lui sub conducerea înțeleaptă a superiorilor ei să înainteze, să progreseze tot mai mult și în cunoștințe și în creșterea bună, adevă în spirit bun și creștinesc și românesc. În acest chip și va putea arată ea și achită mai demn pietatea și recunoștința față de memoria neuitatului fost episcop *Pavel*, al căruia spirit mare să vegheze pururea peste seminarul român gr.-cat. de Oradea-Mare, peste acest focal de cultură și creștere pentru mulți tineri români.

— u. —

MANIU.

În ședința de Miercuri a Camerei, deputatul Maniu a interpelat în chestia atentatului săvârșit asupra *pietrii libertății* și a *Crucii* din Blaj și din Craifalău.

Vom reveni în numărul proxim, dând în întregime interpelarea și răspunsul ministrului Günther.

Apropiindu-se capetul anului rugăm pe On. Cetitori, ce sunt în restanță cu abonamentul, să binevoiască a ne trimite prețul foaiei. De asemenea rugăm și pe cei ce sunt în restanță cu abonamentul de pe anii trecuți, să facă bine a-l achită, căci foaia nu este în stare de a-i mai putea aștepta.

Noutăți.

Din Arhidieceză. În săptămâna trecută a hirotonit Escelența Sa Părintele Mitropolit pe următorii clerici absoluți: *Eugen Pantea* dispus de adm. parohial la Vizocna, *Emilian Emil Petru* dispus de admin. parohial la Lăpuș-Stobor, *Victor Stoica* dispus de adm. par. la Tieușul român, *Aurel Romul Păculea* dispus de adm. par. la Hopârta și *Valer Opreș* dispus de adm. par. la Bărcuț. — *Ioan Oltean* adm. par. din Copșa-mare a fost numit paroh la Căpâlna-de-jos. — Parohul din Bobohalma *Dumitru Boar* a fost numit paroh la Petrilaca-română. — La Bobohalma a fost trimis *Alexandru Muthu* din Chirileu. — *Iosif Bogdan*, preot disponibil, a fost dispus de adm. par. la Lechinioara. — *Emanoil Oros* din Betlensânmiclăuș a fost numit de adm. par. la Alma-săsască.

La fondul Internatului Vancean de fete. On. D. Moise Brumboiu paroh gr-cat în Tohanul-vechi a donat 5 căr. întru memoria repausatei preotese Ana Chișerean n. Alutan din Făgăraș. Pentru care donațiune primească mulțumita direcțiunii.

Conferințe pentru meseriaș. Comitetul „Societății meseriașilor din Blaj” a luat inițiativa să se țină o serie de conferințe pentru meseriaș. Cea dintâi va fi Duminecă în 13 Decembrie n. la oarele 5 d. a. în sala de lectură a casei române. Dnul profesor *Dr. Ioan Rațiu*, va vorbi din domeniul literaturii române. Credem, că meseriașii noștri vor grăbi cu toții să asculte aceste conferințe pline de învățături. — Intrarea 10 fileri de persoană.

Concurs la postul III. de învățător a școlii confesionale gr-cat. Rodna-nouă (Ujradna) cu termenul de 3 Ian. n. 1909. Salar fundamental 600 cor. și quinquenale, — apoi 100 cor. relut de cuartir — în rate lunari anticipativ solvite, și iutreginte după art. l. XXVII. 907 se vor efectua de la stat, unde sau și decis ale cere. Documentele de calificare, serviciu și purtare să le sustearnă la scrisul. Va fi preferit cel ce va ști conduce corul format deja pe 4 voci și va fi cântăreț, pentru ce i-se pune în vedere 100 coroane remunerație anuală din cassa bisericii. Din ședința senatului bisericesc școlastic gr-cat. Rodna nouă (Ujradna) 4 Dec. 1908 *Pamfilii Grapini*, protopop-prezident.

Convocare. Adunarea extraordinară a despărțământului XXIX. Mediaș convocată pe ziua de 22 Noemvrie a. c. în urma timpului nefavorabil neputându-se țineă imi iau voia a convoca aceasta adunare din nou pe ziua de 17 Decembrie n. a. m. 1/211 oare în localul Nr. 11 dela hotel „Schützen”, la care adunare invit pe toți membrii despărțământului, inteligența română din Mediaș și jur pe cum și pe fiecare iubitor și doritor de literatura și cultura poporului român. Program. 1. Cuvânt de deschidere. 2. Constituirea biroului. 3. Constatarea numărului și a listei membrilor actuali și a celor cari se vor înscrie. 4. Alegerea comitetului cercual. 5. Eventuale propuneri și încheierea ședinței. Mediaș, 8 Dec. 1908. *Dr. Dionisie Roman*, avocat.

Dela postă. Din prilejul apropierii Sf. Sărbători. Direcțiunea postală face luator aminte publicul, să fie cu băgare de samă la unele dispoziții luate chiar în favorul lui. Anume: Să nu pacheteze bani ori scumpețuri cu obiecte de ale mâncării ori altele. Să țină samă, că fiind o mare îngrămădeală la poste, să folosească corfițe, ori pânză groasă și numai pentru obiecte de mai puțină valoare hârtie groasă de pachetat. Să

lege bine cu sfoară pachetele și să le sigileze. Să scrie adresa exact și detaiat. — Adresa o poate scrie sau de a dreptul pe pânză sau hârtie, sau pe un carton gros ori tăbliță de lemn. Tot aceiaș adresă să o vâre și în lăuntru pachetului, pentru cazul când s'ar sfârșică învălitoarea. Tot pentru acest scop e recomandabil să însemne pe adresă și numele trimitătorului. Cuprinsul pachetului să fie declarat exact.

Necrolog. † *Nicolau Mateiu Țireu* paroh gr-cat. a Chiherinului-de-sus, după un morb îndelungat împărțit fiind cu sf. sacrameente ale muribunzilor și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului în 26 Nov. în al 74-lea an al vieții și 45-lea al preoției și fericitei sale căsătorii.

— † *Demetriu Chișereanu*, preot gr-cat. în penziune, în Făgăraș, membru a mai multor instituțiuni culturale românești, după scurte suferințe, împărțit cu sf. Taine și-a dat nobilul său suflet. plin de iubire, în mâinile Creatorului. în 2 Decembrie st. n. c., în anul al 74-lea al vieții și al 3-lea al văduviei. A servit la altarul Domnului cu dragoste și devotament 43 de ani.

— † *Natalia Birtolon*, elevă în I. clasă civilă din Blaj după scurte, dar grele suferințe și-a dat nobilul și curatul său suflet în mâinile Creatorului în 27 Noemvrie n. la casa părintească în Lăscud, în al 11-lea an al scurtei sale vieți pământene. împărțită fiind cu sf. Sacrameente ale muribunzilor.

Odihnească în pace!

Posta Redacțiunii.

I. G. Articolușul d-tale e conceput în termeni prea aprinși, nepotriviti pentru o discuție serioasă. Și apoi parecă uiti, că osăbirea între clerici și moralști o face Ministrul, nu frații preoți, și că din contră s'a accentuat, că preoții-moralști plătind taxele ca și clericii, să fie împărțâși de aceeaș penzie. Nu e deci nici o răutate la mijloc.

I. G. Articolul al doilea l-am lăsat pentru numărul de Crăciun, nu-și va pierde efectul de sigur. Mulțumită și la revedere.

Șirianul. Sunteți binevenit oricând. Reținem și frumoasa poezie pentru numărul de sărbători. Să ne mai trimiteți, dar sub alt pseudonim dacă se poate. însemnându-ne locul și situația în care vă aflați.

I. F. Una publicăm în numărul acesta, celelalte vor urmă. Mulțumite și salutări frățești.

Dr. N. B. Noi nu primim de mult »Neamul românesc«, pricina n'o cunoaștem, pentru aceea însă așteptăm articolul făgăduit.

Dela Bistrița. Suntem plăcut atinși de prețioasa colaborare ce ni-o dați, și și mai vesel de frumoasele versuri. Le vom publica la timp potrivit. Frățești salutări și mulțumite.

Dr. I. F. Am primit articolul și-l vom publica cât mai curând. Să auzim de bine!

Măndru. Nu se poate, are atâtea neajunse! poate mai târziu.

Anemia

să vindecă cu siguranță dacă să folosește Emulsiunea de SCOTT, care înmulțește sângele și îngrășe trupul. —

Când cumperi Emulsiunea de SCOTT să fi cu luarea amintegii marca scutitoare Pescarul.

Emulsiunea SCOTT

folosește deopotrivă tinerilor ca și bătrânilor. — Folosirea ei aduce însănătoșare grabnică.

Cercați

și vă veți convinge — după cum s'au convins mii și mii în curs de 32 ani. —

Prețul unei sticle originale e 2 cor. 50 fileri.

(47) 8—22.

Se află în ori ce farmacie.

Traian A. Todorescu,

producător de vinuri în Világos (Șiria) lăferează vinuri foarte bune, și curate după dealurile cele mai renumite dela 50 ltr. în sus (în engros) cu prețuri moderate de depozituri: Musca-măderat, Galșa, Șiria, Covasint, Minis.

Centrala: Világos (Com. Arad) la dorință prospecte gratuite.

(49) 4—52

La spălat sum ca la horă
Fără multă oboseală
Căci săpunul cel bun Schicht
Cruță bani, timp, osteneală.

Puterea minunată și intensivă de a curăți a

săpunului Schicht's Hirsch

zace în felul cum e pregătit și în alegerea materialului brut din care se pregătește!

Săpunul Schicht Hirsch

cruță mâinile, hainele! Nu produce oboseală și grijă și cruță sănătatea, bani, timp și lucru 30,000 cor. garanță pentru curățenie.

(21) 8—8

Atențiune!

Altoi de viță de vie să nu comanzi până ce nu vei cere dela mine Prețcurenti! Mia de altoi de viță de vie e cu 140 cor. Delaware costă mia 100 cor. □ □ □ □ □

Adresa:

Szigyártó Nagy Mihály

Felsősegéd, Somogy megye.

(50) 5—25

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare)

46

„Selavul tău te ascultă!“ El făcî un semn cu mâna. Atunci miile de lumini, ce ardeau printre ramurile arborilor, se stînsură. Sclavii aduseră stâlpi înalți și-i așezară în găurile făcute mai înainte pe lângă alee. Stâlpii fură înțepenți cu petri și pământ. Din cauza întunecului nu se putea deosebi, ce aveau stâlpii în vârful lor. Păreau a fi niște bulgări mari, negri. Curiozitatea și încordarea poporului se îndoi.

Într'aceea împăratul jucă mai departe; eră bine dispus, de oarece câștigă.

„Mare Isis!“ strigă el chiar acum, „ce aruncătură! Calpurnius, denarii tăi de aur sunt ai mei! Dă-i încoace!“

După alte câteva aruncături însă el clătină din cap. „Fortuna se pare, că vrea să se întoarcă de cătră mine,“ zise el indispus. „Calpurnius, norocul tău crește într'un mod nerușinat. Ai vre-un talisman la pieptul tău?“

„De fel, împărate! Norocul îmi suride!“

„Ha, ce aruncătură ai făcut iarăși! Îmi vine să crep de ciudă. Ah, banii mei cei frumoși!“

„Stau zece mii de denari, divule: încercă-ți norocul!“ zise Tigellinus.

Nero aruncă. „Perdut!“ strigă el mănios. „Fortuna, te rog a fi grațioasă față de mine!“ Și el puse alte zece mii. Prin urmare steteau douăzeci de mii de denari.

„S-aveți noroc!“ strigă Tigellinus.

Mai întâi aruncă Nero; el scutură pocalul cel de argint și lăsă cubii să se rostogolească pe masă.

Atunci iarăși se auzi sunet de tubă. „Ce este iarăși?“ întrebă împăratul și acoperi cubii cu mâna.

„Se începe producțiunea“ zise Tigellinus.

„Ah, așa,“ zise împăratul, „am uitat, că luăm parte la un spectacol.“

Toți își îndreptară privirile spre alee. Acolo, la capetul estrem, ardeau două torțe și la lumina lor roșietică se putea distinge, ce aveau stâlpii în vârful lor.

De surprindere, Nero scoase un țipet lin, asemenea și Calpurnius.

De ambe laturile aleei se vedeau mai mult ca treisute de capete omenești, plutind pe deasupra, iar părechia cea mai din afară eră învăluită în flăcări. Nefericiții erau învăluiți până la umeri cu postav, așa că numai capul li-se vedeă. Aceste legături vii erau înfășurate cu sirmă tare și strânse bine lângă stâlpi. Afară de aceea totul eră înmuiat bine în ceară și rășină fiartă, apoi în ulei și unsoare.

La vederea celor treisute de torțe omenești poporul amuți pe un moment; după aceea izbucni din o sută de mii de găteliuri un urlat de bucurie, încât se cutremură aerul.

„Cine-s aceia, cari ard aci?“ întrebă o voce.

„Nazarinenii!“ strigă Tigellinus și cuvântul acesta căzu ca o schinteie între mulțimea setoasă de sânge și se transplântă din gură în gură.

„Nazarinenii,“ strigă Tigellinus, „blăstămații, cari au dat foc orașului. Acum ei au să sufere pentru faptele lor mârșave și noi vrem să vedem, dacă Dumnezeu lor le va sări într'ajutor.“

Bucuria mulțimei nu mai aveă margini. Încontinuu se auzia: „Blăstăm nazarinenilor! Salute imperatorului, răzbuțătorul onoarei noastre!“

Nero însuși eră mirat de numărul cel mare al nazarinenilor, cari au fost puși la închisoare. El se întrebă, cum a fost cu puțință, ca sub ochii săi și în imediată apropiere a vechilor temple și a preoției celei sfinte, să se formeze o religie nouă cu aderenți atât de numeroși. Cei cari atârnav aci de stâlpi, erau numai o parte mică a celor întemnițați, cei mai nobili dintre ei, după cum spuneă Tigellinus. Ceialalți aveau să fie rezervați pe seama leilor.

Nero luă smaragdul cel fin, pe care îl folosiă totdeauna în circ, și privi cu atențiune la aceste torțe vii, diu cari se aprindeau tot câte două deodată.

„Tigellinus,“ zise el cu un suris rece, „ești neprețuit. Un spectacol divin! Câte torțe de acestea sunt?“

„Treisute douăzeci, stăpâne!“

„Frumos număr! Și cât va dura, până ce se vor stînge?“

„Cam vre-un ceas, cred, stăpâne!“

„Atunci e bine: La lumina alor treisute douăzeci de torțe omenești Cezarul își joacă partia până la sfârșit. Mai făcut-a cineva lucrul acesta înainte de mine?“

„Anevoie,“ zise Tigellinus, „și va trece mult, până ce te va putea imita cineva!“

„Calpurnius“, se întoarse împăratul cătră acesta, „Calpurnius, ce zici la ideea aceasta? Nu este ea măreață, unică?“

„Ea este adevărat neronică!“ zise acesta în două înțelesuri.

„Neronică! Bine zis! Dar să jucăm mai departe. Eu am avut aruncătura ultimă. Se vedem, ce a fost! Sper, că cu creșterea luminei crește și norocul meu.“

El se uită la cubii ce-i ținea acoperiți cu mâna. „Vai,“ strigă el, „e rău: am puțin de tot!“

Calpurnius așeză cubii în pocal și aruncă.

„Iarăși ai mai mult decât mine!“ strigă Nero. „Grozavule, norocul tău e nemărginit. Vai, banii mei cei frumoși! Douăzeci de mii de denari! Dar tot atâta: nu mă dau bătut. Să dublăm suma!“

„Cum poruncești, stăpâne!“ zise Calpurnius.

Acum stăteau optzeci de mii denari. Au urmat câteva aruncături, fără nici un rezultat; apoi aruncă Nero. Ieșiră însă ochi puțin de tot. „Vai de mine!“ strigă Nero mănios.

Calpurnius apucă pocalul și îl scutură; în acelaș timp privirea îi alunecă preste stâlpii cei fumegânzi. Il apucă un fel de milă pentru sărmanele jertfe; involuntar pri-

virea îi deveni mai blândă. Catena cea de foc veneă tot mai aproape; puteau să mai fie încă vre-o douăzeci de stâlpi, cari încă nu erau aprinși.

Acum el tresări deodată; crezî că vede o față cunoscută și se plecă tare înainte. Într'adevăr, cam la vre-o două sute de pași departe de dânsul să vedeă fața palidă a tinărului său prietin Aemilius Plautus. Ochii acestuia păreau că-l privesc muștrători.

Calpurnius strînse dinții, ca să nu strige de durere. Totuși se stăpâni însă și nici nu avu timp să se cugete, cum a ajuns Plautus aci, fiindcă Cezarul îl făcî atent, să facă aruncătura.

Nici împăratul nu presimță, că Plautus ar fi între torțele cele vii. Lângă ruinele palatului ars alui Pudens, când strigă după Lydia și imploră ajutorul lui Isus Hristos, a fost prins, dimpreună cu preotul Simion, și aruncat în închisoare. Ambii au fost sortiți, să servească de torțe la petrecerea nocturnă a împăratului.

Plautus se bucură, că poate muri pentru Hristos; îi eră însă nespus de greu, să moară, fără să mai fi văzut încă odată pe mamă-sa, fără de a fi găsit pe Lydia. Când văzî pe Calpurnius lângă împărat, îi aruncă o privire implorătoare, carea părea că voește să-i zică: „Mântuește-mă! Mântuește-mă pentru acele, pe cari le iubesc!“

Și Calpurnius îi înțelese privirea; el iubea pe Plautus, carele a trebuit să sufere atâta din partea împăratului. I-se părea că el este un criminal, carele stă gata, să omoare pe un om. La provocarea împăratului el scutură cu mâna tremurândă pocalul și aruncă; ochiul său însă zbură dincolo la tinărul său prietin, și în privirea sa zăcea o întrebare descurajată. Strigătul împăratului îl trezi.

Apoi arată spre cubi, fără să fie în stare să vorbească.

„Iarăși ai câștigat!“ strigă împăratul. „Calpurnius, tu ești un favorit al Fortunei, și de aceea te invidiez. Ah, atâta bani, atâta bani!“

„Stăpâne, ții las ție — sub o condițiune!“

„Cum, ai vrea! — Spune, ce dorești?“

„Îți ofer aceste optzeci de mii de denari — pentru una dintre torțele tale originale!“

Împăratul rîse. „Serios?“

„De tot serios!“

„Dar pentruce, Calpurnius? —“

„Ca amintire la sărbătoarea aceasta, divule, ca și care lumea n-a mai văzut. De oarece tot ții rămân încă treisute nouăsprezece torțe, îmi poți da în dragă voie și mie una. Ea e bine plătită: optzeci de mii denari!“

„Pe Hercules, vei aveă-o!“ strigă Nero vesel. „Optzeci de mii denari pentru un nazarinean de jumătate fript.“

„Ba nu, nu jumătate fript,“ rîse Calpurnius silit: — „nefript, stăpâne! Poate că voi lăsa să-l frigă în grădinile mele.“

„Foarte bine, Calpurnius! Târgul e făcut: alege!“

„Stâlpu al șeptelea în rândul cel stîng. Eu iubesc șeptele: numărul sfânt al elinilor!“

„Bun gust ai,” rise Nero. „Ieși-!”

Chiar acum se apropia sclavul, spre a aprinde stălpul amintit. Atunci Calpurnius se ridică și se apropie încet de răzămător. El trebui să se țină bine de acesta, ca să nu cadă. Făcu sclavului semn cu mâna. Acesta grăbi în coace. Ce dorești, stăpâne!”

„Torța a șaptea e a mea: împăratul poruncește!” Acesta afirmă. „Strigă pe sclavii mei, să scoată stălpul și să-l ducă în grădinile mele.”

Acestia îndepliniră repede porunca, iar Calpurnius șopti la urechia supraveghiatorului acelora: „Răspunzi cu capul tău pentru siguranța aceluia, carele atârnă pe stălp. Mergi!”

Apoi se reîntoarse la masa, de pe carea împăratul deja strinse banii. Jocul era sfârșit, de oarece Nero credea, că astăzi nu-i suride norocul.

Acum el voi să privească cu atențiune la spectacol și demândă să i-se dea zmagdul.

Acum ardeau toate cele treisutenouăsprezece torțe omenești, pe când dintre tușiuri năvăliră afară cete de dansatoare și presărară pământul cu roze și cu vioarele.

Martirii priveau veseli cătră cer și rosteau, cu voce înaltă, rugăciuni ferbinți.

În mijlocul acestei cete de sfinți se află piul preot Simion.

Focul cuprinse pe bărbatul cel sfânt și se prelingeă pe lângă el în sus, ca și când ar fi voit să-i lungească chinurile. Ochiul său însă privea cu atâta îndrăzneală și curaj colo la cortul de purpură, sub carele împăratul odihnea în brațele Sabinei, încât aceasta își întoarse privirea.

Focul, carele îl conzumă cu încetul, părea că-i încunjură numai sufletul, chinurile trupului nu le mai băgă în samă.

„Dumnezeule prea îndurat,” se rugă el, „revarsă puterea ta întăritoare, darul tău ceresc preste mine, ca să pot suportă cu răbdare aceea, cu ce m-ai însărcinat. Ah, cum mă bucur de focul acesta, care mă încunjură! Arde, focule, pălpăiți flacărilor! Ardeți, torțelor, mistuiți-mi carnea cea slabă; curățiți-mi însă sufletul, ca acela să se înalte curat și stânt la Tine, Dumnezeul nostru, nădejdea noastră!”

„Ce fantazează bătrânul?” întrebă Nero, pe jumătate beat, și ridică la gură ceașca de aur.

„Se roagă la Dumnezeul său, ca să-i ajute,” zise Tigellinus.

„Ajute-i, dacă poate, nazarineanul. Însă flecarul cel bătrân mă conturbă: are să tacă!” El aruncă cu ceașca cea plină după moșneag.

Acesta a fost semnalul pentru mulțimea cea îndârjită: injurând și blăstămând ea aruncă, cu ce-i veni în mână, în capetele martirilor.

Bătrânul preot privea cu dispreț la orgia de sub picioarele sale.

El strigă cu voce detunătoare: „Claudius Nero, păcătosule de pe tronul Cezarilor, ai tu curajul, să ascuți ultimele cuvinte ale unui preot muribund al creștinilor?”

Mulțimea tresări, curtenii stăteau perplexi, Nero își atinți privirea cea nesigură asupra martirului.

Acesta își ridică vocea, încât aceea părea a fi un sunet de posaua. „Nero,” strigă el, „ticălosule de pe tron, te întreb în fața lui Dumnezeu, Atot puternicul: pentruce perzecutezi pe creștini, pe frații

mei? Pentrucă au aprins orașul? Aceasta e minciună! Tu știi mai bine ca toți, cine a aruncat în palate torțele aprinse. Pălești, puternice! Pălește numai, bestie în chip omenească! Pălești cu toții, voi, curteni depravați, voi, quiriți lingușitori! Domnul tuturor armatelor, carele ne dă curajul, să murim pentru dânsul, va spulberă de pe fața pământului întreg neamul acesta blăstămat, carele astăzi străluce în aur și purpură. Vă fac atenți: pedeapsa să apropie! Ziua răsplăți sosește în grabă! Apele spumegânde și flacările pocnitoare vor năvăli preste voi și din lumea cea renoită se va ridica o cruce de aur, încunjurată de lumină, și va domni lumea! Crucea Domnului, Dumnezeului meu! Coroana ta, tirane, va zăcea frântă în moșcirlă, haina ta de purpură va deveni pradă flacărilor. Și cu toate acestea, Claudius Nero, cu toate că ne chinuști de moarte, noi nu te osindim! Tu ești în rătăcire: noi te ertăm pentru răul ce ni-l-ai făcut! Noi nu te urim, noi, creștinii! Îți suntem mulțumitori, pentrucă ne produci suferințe și martiriu; cu atât mai curând vom avea parte de coroana, pe carea Domnul nostru Isus Hristos a promis-o tuturor acelora, cari mărturisesc numele lui. Și cuvântul nostru cel din urmă pe pământ să fie acesta: să preamărim numele Dumnezeului nostru, carele odată va fi judecătorul vostru iuricoșat.

„Frații mei, iubii mei,” se întoarse el cătră martiri, „ultima noastră suflare să fie o preamărire a numelui său sfânt. Întonați cu mine cântecul de laudă, pe care-l trimitem din mijlocul focului cătră tine, puternice și sfințe Dumnezeule! Iea-ne pe noi în împărăția ta cea sfântă! Rămă bun, lume deșartă! Isuse Hristoase, Mântuitorule, în mâinile tale dăm sufletele noastre. Cântați, fraților, cântați numele Domnului!”

Și el începă a cânta cu voce puternică, pe când ceilalți îl acompaniară:

„Lăudați pe Domnul din ceruri!

„Lăudați-l, ingerilor strălucitori, lăudați-l, armatelor cerești!

„Lăudați-l, soare și lună; armată nenumărată a stelelor luminătoare: lăudați pe Domnul!

„Cerurilor, apelor de preste ceruri: lăudați numele Domnului!

„Lăudați pe Domnul pe pământ, voi monștrilor și toate adâncimile!

„Lăudați-l, munților și colinelor, pomilor și cedrilor!

„Voi, fiare selbatice și toate animalele, voi șerpilor și voi, paserilor: lăudați pe Domnul!

„Voi, regii pământului și toate popoarele, voi, principii și voi, judecătorii pământului: lăudați pe Domnul!

„Numele său răsună peste cer și pământ... lăudați pe Domnul!”

Vocile, cari la început vuiră ca un imn puternic al credinței celei nouă, ca un cântec de triumf, amuțiră pe încetul. Numai câte unii mai avură puterea să repeteze cuvintele din urmă:

„Lăudați pe Domnul!... lăudați... pe Domnul!”

Apoi se făcu liniște totală.

Corpurile arzânde ale martirilor trimiteau nori suri cătră cer; sângele întunecat, fierbând, pe care flacările nu-l putură mistui, se prelinse pe stâlpi la vale și formă lacuri mari pe pământul presărat cu flori.

Chiar lângă cortul împăratului atârna o fată tină de 16 ani; ea răbdă cu curaj durerile cele intricoșate, și pe când focul îi mistuia sinul curat, ea vorbea cu voce puternică: „O, Doamne, ce sunt aceste dureri față de fericirea, pe carea ne-ai pregătit-o în împărăția ta cerească. Vină, mirele meu iubit, și du-mă la nunta cea cerească! Arde-ți, flacărilor! Mistuiți-mi carnea! Sufletul meu se va ridica din cenușă sus la înălțimile luminei, Aliluia! Aliluia!”

Stâlpii ardeau pe încetul, iar sârmele cele înroșite de căldură tăiau în carnea martirilor; mulți dintre ei erau morți.

Vaietele, ce se auziau când și când, spuneau, că unii erau încă în viață.

La urmă de tot resună un strigăt puternic prin noapte. Era Simion, carele strigă:

„Aci în această căldură dogoritoare, carea îmi mistuie măduva, mărturisesc: Isuse Hristoase, tu ești singurul Dumnezeu adevărat și dela tine vine toată mântuirea! Mântuitorul meu, viu... Isuse, îndură-te spre noi... Dumnezeul și Domnul meu... Tu ești laudat și preamărit în vecii vecilor... Amin!”

Astfel se ridică bărbatul cel sfânt la înălțimea luminei, pentruca la tronul dumnezeesc să fie unit în fericire nesfârșită cu cei treisuteoptsprezece soți ai săi.

La vederea corpurilor arzânde, mulțimea turbată se deșteptă întru cătva, însă nu pe timp îndelungat.

Tigellinus demândă sclavilor, să umplă din nou urcioarale.

„Ave Cezar!” strigă el. „Beau în sănătatea ta! Trăiască Nero, divul Cezar!”

„O serbare olimpică!” strigă mulțimea. „Ha, ce mare de lumină! Ce vin escelent! Trăiască Nero, divul Cezar!”

La spatele mulțimei se auzia o muzică plăcută. Ca prin farmec se aprinseră mii de lampe colorate printre ramurile arborilor, printre tușiurile de mirt și de laur, printre straturile de flori, preste apele vuitoare: o mare de lumini colorate....

(Va urmă).

Bibliografie.

A apărut:

Biblioteca „Minerva” a 30 Bani Volumul

No. 6. T. Robeanu. Poezii Postume. — Prefață de N. Iorga. Acel George Popovici bucovineanul, ale cărui calități de om luminat nu au rămas nimănui necunoscute, a fost și un adevărat poet de talent. Aceasta reese din chiar culegerea de față a poeziilor pe care George Popovici le iscălea prin reviste T. Robeanu.

No. 7. Alphonse Daudet. Scrisori din moara mea. — Tradus de N. Pandelea.

Hipnotism și Spiritism de Dr. V. Suciu. Pe 200 pag. f. 8°.

Costă 1 cor. 50. fil. + 10 fil. porto a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
Redactor responz.: Augustin Gruția.

AVIZ!

Aduc la cunoștință onoratului public din loc și jur, că am preluat magazinul de lemne al Dlui Ștefan Oltean fundat la anul 1891.

Magazinul, care stă și mai departe sub conducerea Dlui Ștefan Oltean, l-am asortat din nou cu tot felul de lemne pentru edificare, pe cum: grinzi, caferi, lețe, scânduri, țiglă, cărămizi, var, etc. pe cum și lemne de foc, 1 vagon de fag cl. I. dus în curte cu 156 cor.

cu prețurile celea mai moderate.

Aducând acestea la cunoștința onoratului public rog și binevoitorul sprijin.

Blaj, Septembrie 1908.

(41) 7-8

Cu toată stima:

Dionisiu Trifan.

Restaurant.

Casa de imprumut și păstrare „Economia” societate pe acțiuni în Cohalm (Köhalom), își esarândează Restaurantul său împreună cu cafenea și situat în Cohalm sub Nr. de casă 93 pe timp de 3 (trei) ani începând cu 1 Februarie 1909 până la 31 Decembrie 1911.

La Restaurant sunt și două odăi mari pentru pasageri. Apoi: curte mare cu șopron pentru cară, șopron de lemne și 2 grajduri mari, ghetariu nou betonat, o grădină mare cu popicarie și e situat la o pozițiune foarte avantajoasă. Chiria anuală este de Kor. 1600.

Reflectanții își vor înainta ofertele în scris cel mult până la 20 Decembrie 1908, la subsemnata direcțiune, de unde și până atunci să pot primi condițiunile speciale de esarândare și tot felul de informațiuni — verbal și în scris.

Direcțiunea institutului
„Economia.”

(53) 2-3

AVIZ!

Se dă în chirie sau se vinde din cauza altor întreprinderi o casă cu etaj în cea mai frecventată stradă având local pentru prăvălie și multe părți de quartire pentru familii, eventual se poate face schimb și cu vre-o moșie. Informații dă WILHELM NAFTALI, în Blaj.

(52) 3-3

„Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovarășia românească „Mugurul” însoțire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde altoie de viță de vie de toate speciile pe cum și viță americană cu și fără rădăcină și la dorință însoțirea dă instrucție gratis ori cui în toate ramurile viticulturii.

(84) 10-52

Circulația trenurilor

prin gara Blaj—Kükülszög — valabilă din 1 Iunie n. 1908.

dtră Teuș pleacă:	personal	12:53
	mixt	7:02
	acelerat	7:55
	acelerat	2:52
dela Teuș sosește:	personal	1:53
	acelerat	10:18
	personal	8:09
	acelerat	5:40
câtră Prajă pleacă:	personal	9:00
	personal	12:59
	acelerat	12:22
	mixt	3:58
dela Prajă sosește:	personal	2:08
	acelerat	9:05
	mixt	3:02
	personal	9:11

trenurile personale circulează numai luni-mercuri și sâmbătă până la D.-San-Martin, — în Iulie și August zilnic până la Prajă.

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui:

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

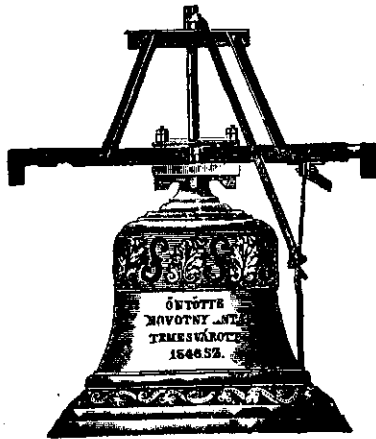
(46) 6-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre ale întoarcerii cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania”

din Sibiu

(45) 6-52

intemeiată la anul 1868

Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune. edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutreturi și alte produse economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe viața înireagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală
Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: 95,816.412 coroane.
capitale asigurate asupra vieții: 9.882.454 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit: pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe viață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.